

NOSALTRES ELS COMINISTES

JOSEP Ma. HUERTAS CLAVERIA

Per als cristians progressistes dels anys seixanta, aquella dècada de forta esperança catalana, Alfons Carles Comín -"l'Alfonso" pels uns, "l'Alfons" pels altres- era molt més que un resistent antifranquista. Era l'encarnació viva de com resoldre les contradiccions entre militància cristiana i pràctica política marxista, encara que potser aleshores no es formulava la qüestió amb aquestes paraules.

Com tants d'altres, Comín era fill d'un home significat del bàndol "nacional" o franquista. Nascut a Saragossa el 1933, el seu pare era diputat carlí quan ell tenia tres anys. Una família tradicionalista i fortament carca, com ell reconeixia sempre, des de la qual ell havia anat evolucionant a base de desenvolupar la dimensió social de la seva fe religiosa.

Una evolució semblant en els fets i les paraules a la de tants d'altres. Eren els temps de González Ruiz i "Signo"; del Servicio Universitario del Trabajo (SUT) al qual pertanyé Comín, i del "padre Llanos", el jesuïta que voluntàriament exercia el seu apostolat en el desvalgut madrileny Pozo del Tío Raimundo; del Concili i del compromís temporal.

Ni sé com el vaig conèixer. Sé que havia tornat feia no massa temps d'Andalusia, on exercí com a professor d'una escola tècnica -

ell era enginyer com a professional- i el seu compromís es concretà cada cop més. "España del sur" i "Noticia de Andalucía", així com una sèrie per "Triunfo", van ser el fruit escrit de la seva estada. Era ja director literari de l'editorial Nova Terra i li vaig fer una entrevista per "Destino" dins una secció titulada Pulsacions de l'Observador que feíem Francesc de Carreras, Eliseo Bayo i jo. Després, li vaig fer dues o tres entrevistes, però ja no van sortir perquè Comín agafà cada vegada més fama de "conflictiu".

Com a escriptor, col·laborava a "El Ciervo" de la família Gomis, a "Temoignage Chrétien" -un article en aquesta revista li costaria mesos de presó- i sobretot "Cuadernos para el diálogo". Ell era l'home-escriptor de "Cuadernos" a Catalunya com Josep M. Vilaseca era l'home-econòmic. Vàrem relacionar-nos força quan Martí Gómez, Fabre, Pradas i jo assumírem com a equip la corresponsalia de "CUadernos" a Barcelona. Era un home engrescador, permanentment optimista, que sabia comunicar als altres allò que ell defensava o creia. Els seus ulls, d'un blau intens, la seva oratòria, primer castellana, després catalana perquè ell havia assumit el país on vivia, la seva figura fràgil, encorçataven, et feien sentir, ens feien sentir, **coministes** sense saber-ho. Era un

dels pocs líders que he conegut.

Pel gener de 1969 va ser detingut amb la vídua d'Emmanuel Mounier i una sèrie d'amics, entre ells el seu inseparable Juan N. Garcia Nieto, Nepo per als amics puix que la N és de Nepomuceno. A causa d'un article de "Temoignage Chrétien" va ingressar en presó. El seu cosí germà, Tomás Pelayo Ros, havia estat nomenat governador civil i va volèr intervenir-hi. Ell es negà en rodó; no volia privilegis. De la seva experiència en presó sortiren uns articles que li vaig demanar per "Oriflama", però aquesta revista catalana tenia a sobre la tira d'expedients i l'advocat aconsellà que no sortissin: anaren a petar a "Cuadernos", l'entrançable "Cuadernos" que també va desaparèixer.

1969 significà també la seva liquidació a Nova Terra per les pressions ministerials d'una banda i tensions interiors a l'editorial d'altra. Comín va fer el pas polític i amb Jordi Borja i Jordi Solé-Tura donaren forma al moviment comunista dissident del PSUC en aquells moments conegut com Bandera Roja. A nivell d'església importà l'experiència de Cristians pel Socialisme.

A Calafell, l'any 1971, ens reunírem cristians progressistes de signe **cominista**, supervivents de la gran esperança del catolicisme progressista conciliar mig trencat pel reaccionarisme de l'episcopat hispànic. Aquell encontre, que passà a la història per raons de

seguretat com el d'Avila, configurà la penúltima aventura dels cristians progressistes.

Comín, juntament amb el seu inseparable Josep Verdura, entrà a dur les regnes de l'editorial Estela. L'èxit de l'"Autopista" de Perich significà la defenestració de l'editorial i ressorgí com Laia. No havia agradat l'increïble èxit -més de 200.000 exemplars- del llibre i el ministeri havia castigat de nou a Comín i Verdura.

Mentrestant, havien anat sortint llibres de Comín: "España, país de misión?", "Per una estratègia sindical" -ell era membre d'una de les primeres, per no dir la primera, experiències de professions liberals al servei del moviment obrer: CEAL-, "Fe en la tierra", "Qué es el sindicalismo", "Cristianos en el partido, comunistas en la Iglesia", "Por qué soy marxista", "Juventud obrera y conciencia de clase" amb Garcia Nieto, "Cuba, entre el silencio y la utopía"...

Entre les nombroses activitats que dugué a terme estaven les classes a ESADE, la participació en l'Institut d'Estudis Laborals juntament amb Garcia Nieto, la creació de la revista "Taula de canvi" que dirigia des que era periodista també, -l'organització del cicle de xerrades sobre dissidència als països de l'Est...

Era un home heterodox, un militant incòmode, un dels que feia avançar la història perquè mai no es donava per satisfet. Malalt, treballava al llit en la correcció d'un

llibre, rebia visites, estava sempre a l'aguait del que succeïa al país. Era a més una persona respectada i, sobretot, estimada pels molts i molts amics que sempre havia sabut fer.

Una tarda, al seu pis de l'Avinguda de la República Argentina, després d'haver dinat amb els seus fills i filles -quatre en total- i amb Maria Lluïsa, la seva dona, li vaig preguntar si no li sabia greu no tenir més temps per a ells, i em va respondre quelcom que no he oblidat: "Sí que em sap greu, però espero que un dia comprendran que tot el que procuro fer i vaig fent és per un món millor que aquest, i que també serà d'ells."

Són unes paraules que resumeixen l'herència valuosa d'un home bo, just, ciutadà exemplar -oh! què buïdes són les paraules i més quan veus que les utilitzen tots, àdhuc aquells que ben lluny eren de la seva capacitat de compromís!- d'un home de doble esperança com ha dit Vázquez Montalbán, la cristiana i la marxista, d'un líder sense pretensions. No hi ha massa gent de la talla d'en Comín, i aquesta terra nostra del desencís ha quedat una mica més sola sense ell.

És clar que ell diria que el que cal són fets arrelats en l'esforç quotidià i no tindria temps per al desencís. Nosaltres, els que sense massa saber-ho, segur que hem estat **coministes**, tenim un cert deure de continuar esperançats contra tanta desesperança.